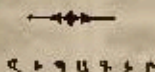

Արտատրտիկ յամէս Հա-
րութ օր լատ' Եր ցու մարի,
Տարեկան Կ. Ռուսիի 24:
Քաւիին միայ Էնկերու 500:

ՈՒՍՈՒՄՆ ԱՌՆԱ: ԶՐԱՐԻ ԵՐԶԱՆԻԿ

Սմեայի աղգային Հա-
տարակու թիւնք ճրիտը-
պին:
Մաւնձին ոգտի տղեց-
մունք 2 անայ տաւտղն:

Է Ր Է Ր Է Տ Ե Լ Ե Ն Ը Ն Կ Ե Ր Ո Ւ Թ Ե Լ Ե Ն

Պ Ը Լ Ը Բ Ը Կ Ը Ը Ն, Ո Ր Բ Ո Ր Ը Ը Կ Ը Ը Ն Ե Ի Բ Ը Ն Ա Ս Ի Բ Ո Կ Ը Ն Գ Ի Տ Ե Լ Ե Ը Տ

ՀԱՏ. Գ. ԹԻ- 109. ԿԸԼԿԸԹ.Ը 1847 Սեպտեմբեր 11.

Ք Ը Գ Ը Ք Ը Կ Ը Ն Ք

Կ Ը Լ Կ Ը Թ Ը

Գ.ԸՍՏԻԸՐԸԿՈՒԹ.ԻԻՆ

ՕՐԻՈՐԴՈՅ

Իժի ակն կառուցեալ Հայեցի ոք
միայն յարտաքին շուք կերտարանաց
Օրիորդաց միոց՝ յաւից մինչ 'ի
գլուխ: 'ի զերզարտար յայն տա-
րած ճարտարութեանն Աստուծոյ, 'ի
Հրաշակին զօրութիւն ձգողութեանց
Անահատիոն զիւրաւանց, անբաւ ըզ-
մայանօք Հիտցեալ 'ի միտ իւր ցան-
կոյ նցա զամենայն որ ինչ սիրուն,
որ ինչ միայն լուչ, և որ ինչ երանա-
րան իցէ վիճակի նոցա: Ա զոյն և մեք
ցանկամք, բաղաբաժարեալք ցանկան
և խուժն վայրադ ցոնկայ: Իսկ գոհ
տաւ ծնող, զինչ խորհիցիս 'ի միտս
քո՝ ատո՝ ոչ ցանկանալով ցանկանայ-
ցես գողտրական և աղիւտուհի դաւա-
կի քում զայն ամենայն, որք ասիել
կարտացն զնա բովանդակութեն հրեշ-

տակ 'ի մարմնի: Եթէ արդարեւ ցան-
կանայցես, չիք քեզ այլ միջոց՝ քան
զգալոցս:

Եթէ արտաքին կերպարանօք մարմ-
նոյ, որքան և սիրուն իցեն՝ կո-
րտին տակաւին դիտութեան յուղ-
ղութիւն վարուց և գնացից իւրոց
'ի կառարելութիւն հոգւոյն և հան-
ճարոյ, և յարմարութիւն անձին տա-
ամենայն բարեկարգ ընկերակցութիւն
մարդկան, աղա ճրքան առաւել ևս
եթէ առնուցուս զնա իրրե զքեզ 'ի
հոգի բանական, արարեալ յատուկ
'ի կերտարան քաղցրադոյն կոտա-
րելութեանց Արարչի իւրոյ և քո, և
առաւել 'ի դաւար և 'ի գողտրական
նիւթոց քան զքեզ. զի դու արարար
'ի հոգւոյ, իսկ նա 'ի կողից քոյ, ոչ
միայն վիճակից և օգնական քեզ յա-
մենայն ել և էջո սրտաւհարաց ոչխար-
հիս այսորիկ՝ այլն ժառանգակից և
հաղորդ արքայութե կառածին թա-
գաւորին:

Ա ամն անձնական օգտի ուսեալ
Օրիորդի՝ փոքր 'ի շատե խօսեցաք

ի նախընթացն . այժմ՝ սրձակութի
հայցեմք խոսել ինորք ի շատե ընդհա-
նութ օգտից վերայ՝ սրբ անուշո զհետ
դան . Բրիտանեական հրահանգաց և
կրթութեանց :

Եթէ ի մէջ ընդհանուր աշխարհի
յանցեալն , ի ներկայս և յապտ-
նիս միանգամայն հայեացուք միմիայն
Վրիտանեական հաւասն և ծաղ-
կեցուցիչ և ստրածող քաղաքական
էկնաց և առանձն երջանկութեանց՝ ի
ձեռն ծայրագոյն և աստուածային բա-
րոյականութեանցն՝ որոնք ոչ ոք ուրանալ
կարէ : Աւրեմն կոյս փոքրիկ՝ որ ընդ
հասակին զարգանայէ և յուսումն
աստուածոյն մտաբարտութեանս
այտրիկ՝ լինի հարան աստուածաբա-
կին աշխարհ : մոյր որդիսէր , տի-
կին տնարար , օրինակ քաղաքապա-
լու թեան , զարգ ընկի բուսեան , անտես
հաւատարման , պիտութեան անկարար
դժխոյ հաւարակամամ , հաւատացի
բարեպաշտն , պարկեշտ դայեակ գըս-
տերաց , բարեպաշտ գասախարակ մոն-
կանց , ամբութեան եկեղեցւոյ , տար-
ձանք աշխարհի :

Ասն այսպիսի իմաստուն կանոն
առէր Սոգոման շինիլ զուսն իւրեանց և
կանգնել սիննս հօթն ի նոսա , Ասն
այսպիսի իմաստուն և ժրագրութեան կա-
նանց քարոզէրնա լինել ի պատկարանց
իւրեանց , Բայց Հայաստան առաւել
ևս շնորհաբնիկ կանոնս կարաց և կա-
րէ յառաջ բերել , որ եղեալ են և լինին
գիտութեան և իմաստութեանք իւրեանց
օրն և հաստատութեան սրբոյ Եկե-
ղեցւոյ մերոյ :

Յոգիկրա Պարսից ժառանգորդիւր
անդգայ տրեզակն առեալ՝ մարտնչէր
ընդ երկրորդութեան Երեւանի Երա-
բուսեան և զիւրոյ շնչանիւթ կրա-
կին մօրիւր ի գլուխ ցանել իշխէր

մեր խաչակիր Եւհոտակաց , Ասր-
դան իւրովք պատկաւորսն ընդդէմ
լինէր կամաց նորա , բայց որով զե-
նու և զօրութեամբ , այն ինչ աշ-
խարհն բաժանեալ երկարաւակեալ էր ,
և Սոյորն կանոնի վեհեքոտեալ զան-
ձին և եթ լանդրէր զհեշտութեան զա-
սարեայ , Ասն որով — Սոյրենի և
բարեպաշտ ուսմանք իւրով , Քան-
դի մայր նորա դուստր Սեմին Սա-
հակայ Պարթեական Հայրապետի մե-
րոյ՝ ուսնալ ի հմտութեանս դրաց սըր-
բոյ ի հօրէն իւրմէ , ընդ կաթին
հաւասար գողջիւր մատակարարեալ
զայն և որդւոյ իւրոյ , Ասրդանայ՝
Համազասպայ և Հմայեկանն , քա-
լացոյց բարեպաշտութեամբ և արեւ-
թեամբ սխրալին առաքինուց , Նշն-
պէս ստնէին յայնմ երջանիկ դարու՝ և
ամենայն Տիրուհի Եւհոտարաւեց
Հայոց աշխարհին :

Բայց սնկան . Ասրդան ի սուրբ
պատեքողմն մասն հաւատոցն որ ի
Վրիտանս և կարծէր օր յայնմամ
թէ աշխարհն անկիսն եղեալ կործա-
նէր . և Վրիտանեութեանն յարեալաշ-
տութեան ընկզմալ անհետանայր յաշ-
խարհն , Երգպէս և լինէր իսկ ե-
թէ չէր հազ ատրեալ որբուհեաց ,
այն և առաքելութեան իսկ աշխար-
հիս Հայոց՝ կրթել և դաստիարակել
զորդիս իւրեանց զաւսուրս և դըր-
ստեան միանգամայն ի հրահանգս ներ-
քին և արտաքին գիտութեանց :

Սեմ մասն գրեթէ և բարբա-
րապաշտ նախարարք մեր կապեալք
էին ի դրան արքային Պարսից , ու-
րեմն որ այլ խոչ արդել լինէր Յազ-
կերաի և յաջորդաց նորա զկամս ամ-
բարչաւթեանցն կատարել , Պատաս-
խանեմք , ընդհանուր ՌԱՅԱԲԵՐ ա-
րանց և կանանց մասնանկին , Պրէ

մերս Ղազար փարսեցի : « Կանայք
նահառակերոցն արանց , և կանայք
կապերոց 'ի գրանն ' թէպէտե 'ի նե-
ղութեան էին , սակայն ուսուցեալ ,
և ոչ իբրեւ գանձուցի և զանդիսան
կանայս , այլ իբրեւ դաջալոյս՝ զուս-
ջիկայ զօգտարեւր չափաբար հրա-
նանգս մանկանցն հողացեալ յոտին :
Իւ մանտանդ (Չուիկ) կին նահա-
ռակին Հմայեկայ եղբօր սրբոյն Վար-
դանայ , որ եղև կին անուանի և ա-
ռաւերեալ ամենայն լաւ և մատուր
մատմբք յամենայն կանայ 'ի Հայ-
աստան աշխարհիս , որ անոյց և խրա-
տեաց զարգիւն իւր յաշխարհին Վը-
րաց 'ի տան Առաջայի Վրաց բռնչի-
վանն զի գրոյրն Չուկայ ունէր բը-
դեչիւն Վրաց Առաջայ : ' Եթէ յո-
ժարութիւն իցէ ումք և զկատա-
րած այսր կանայցի , բայց և հողա-
ժու դատախարակութեանն տեսանել ,
աւանդիկ նոյն Հեղինակ լիով մատու-
կագորէ : « Իւ անուցեալ անդ մօմ-
կունքն և ուսեալ՝ յառաջագեմք է-
լին յամենայնի և հռչակաւորք , որք
գեւս ևս 'ի տիս մանկութեան՝ ամե-
նայն ականատեղ մտաց երեւին յաջո-
ղակք և զարմանալիք : ' Այսպէս և
քեզ ըզմամբ ծնող Հայկազուն , ան-
սանել զուստերս և զգտարեւր ամենայն
ուսմամբ յաջողակս և զարմանալիս :
Տես ահա այս է վախճան Պատուի-
արակութեան Օրիորդաց . եթէ կա-
նայք կապերոց 'ի գրանն , և եթէ
Չուիկ կին Հմայեկայ չէին աշու-
կերանալ ուսման 'ի տիս մանկութե-
լերանոյ՝ ոչ կարէին հասուցանել զոր-
դեակս իւրեանց յաղաթութիւն Ի-
կերեցեայ և աշխարհիս միւրոյ : Մայ-
րենի ուսումն կորէ արդարեւ փոխել
զամենայն Պատանի 'ի Վահան Մա-
միկունան : Իւ զամենայն Օրիորդ 'ի

Սահակագուխտ . սքանչելի Օրիորդ
Հայկազունի ' Քյոյր Ստեփաննոսի Սա-
նեաց Խախիկոսոսի՝ զորմէ այսպէս
գրէ Ստեփաննոս Օրակերան . « Սա-
յոյժ հմուտ էր տալ երաժշտական
արուեստին , որ և 'ի ներքոյ վարա-
գութի նստեալ՝ ուսուցանէր զբաղումն ,
և տար (այսինքն շարադրեաց) կը-
ցարդս և մեղեդիս քաղցրեղանակս ,
յօրոց մի Սեբակի Մանու , որ խորով ան-
ուամբն է յօրինեալ : ' այսինքն որոյ
գլխատառքն յօգնե զանուկ Սահա-
կագուխտ :

Օրինչ յաւերից գրել և զՄա-
րիանայ դստեր Աշտայ Առաջնայ
Աբրոյի մերոյ . և զՇաշմայ տիկ-
նոջն Պրեկորի Պալէստուսոյ , և
դոյրոց հնազանից՝ մայր և դստեակ
անուաներոց կրթութեան և հրահան-
գաց :

Տեսեր զքնհանուր օգուտ դաս-
տիարակութեանն Օրիորդաց , թէ հը-
պէս սիւն հաստատուե եկոյ Եկեղեց-
ւոյ յոյնախի ալիկոծեալ և 'ի սա-
սանեալ գարու , ապա ուրեմն հետե-
ւան օրինակին՝ թէ սերանիս Եկեղեց-
ւոյ . որպէս դի և գտարեք քո մայ-
րացեալ բարեսնունդ զաւակաց՝ կա-
րացեն ընծայել Ազգին և Վարդան
և զՎահան սք . կամ գտնէ զՍա-
հակագուխտ երամիւր , և զՇաշմ
հրաշարան :

Ընդամենն :

ՀԱՅ ՈՒՍՈՒՄՆ

Եթէ հանդանակութիւն աղպատի-
րութեան ' Ստիմուսաց մերոյ՝ էր վան
լիզուի և ուսման ' Նգղիսոյւոյ , թուի
մեղ՝ թէ ընդունայն աշխատ եղին ,
այն ինչ երկիրս լի է ' Նգղիսոյի զբո-
րոցօք , Ճեմարանօք , և այլն , իայց

եթէ գիտունն, ջանք, և ողբասիրութիւնն նոցա լեալ իցէ զԵրեսնոց Հայրենի, Հայ կամ ԽԱՅՆ լեզուն անարատ պահել, անտարակոյս իրաւունք են միւր քորոզել, թէ սուղին և մեծ հոգ ազգին սրտախիլին և վերայ ազգային լեզուն, ասլա թէ ոչ՝ ընդէր վտանգուն ցոյսքան ազգային հանդանոկութեանց՝ երբ այր իւրաքանչիւր կարէ ուսուել ևս գիւրին վարձաւ զօրդեօկա իւր 'ի վարժարան աղիւս սյուց կրթել, քան թէ յիւրն :

Եթէ ընդունայն է աղջին լեզու աղջին՝ ուսնիկ անհամար դպրոցք աղիւս կան :— Իսկ եթէ պիտանի, ուրիշն նախ ՀԱՅԵՐԷՆԻ, միտ դնել պարտ է :

Ասլա թէ ոչ՝ հասարակութեան ազգի Հայոց շաւիղ բունի նախապատիւ ընտրի լոյ իւր զԼեզուաբան քաղաքի ոք, առաւել քան զՀայ քահանայ, և զինչ յայնժամ, ուրիշն և Իլիկիւցի, և լեզու, և սղգ զոհ գնալ պիտին :

Եթէ 'ի վարժարան Լեզու մերում Լեզուիցի ուսումն՝ որ յամեն սրատասակի քաղաքիս ուսանել կարէ ոք, այնքան յարգի ընծայիցն, ապաքէն և լեզու Լեզու 'ի վերայ աղիւսին տրոց առաւել ևս իրաւունս ունի : Վասնորոյ և նոյն աղիւսին վարժարանաց՝ իրեն ընտանեաց արեան մերոյ և հաւասոյ՝ խնամ տանել պիտի, ապա թէ ոչ ընդ վճարով միտմք Առաքելոյն :

— Զանցեալ ամոյ 28 թուով ընթերցաք 'ի Կալիաթայ Հարքարա Լրագրի Բանասիրութիւն իմն 'ի վերայ Լեզու Հայոց՝ որ թարգմանի օրինակ զայս :

“ՀԱՅԵՐԷՆԻ՝ ընդ ուսումն տարածութեան յաւաք քաղաք մեզ լեզու մեր՝ ստեղծ, թէ հայիւս ուրիշն զսանի տղա անխառն 'ի ժախերեղիս համասարտն աշխարհի՝ քան զՀայն, բոց 'ի Հրէից, 'ի Արաբացոց, և 'ի Երանմանց Հնգից, 'ի Մեծն Իրիտանիա՝ թերս և կեղոք եղին անխառնազոյնք : Բայց և, նախ ընդ հանրապետ սակաւ, առ սակաւ, յեղտփոխեալ խնամքան և խառնեցան յազգ օտար : Կատարած քաղաք հին ժողովարց կնքեցաւ 'ի վարձան իւր : Ինքայք հարաւային Ամերիկայ ոչ ևս են, Երկրագլխի հիւսիսի ոչ ևս էրին աշտց : Արաքանութիւն յառաջաւոր ցայրմայ և հանապոյորդեան յարձակմանք պարհաւոր դիմաց 'ի նոյն ձեպէ պիտա՝ որդէս ցեցք 'ի Ժրջանց Ժախիւս, և ծիլք ապարմք 'ի թուոց զարգացեալց : Ամենայն ինչ 'ի նոյնութիւն հախափաւ, քաղաքական իրարութիւնք առ պարսկականի կան, մտնորք ոտկաւ առ սակաւ յընդհանորս ուսանին, ազգային եռանդն օր ցօտ օրէ շիջանի, թէ պիտեւ աղիւսք քաղաքանոյ Իրեիցն, զի թերս միջոց լիցին վերան և պիտի կապակցութեան բաժանելոց : Ցարտան զարդիս ոյնքան հալակ հարաւ ընդ հարաւ, որդիսի էր երբեմն 'ի հիւսիսային Տուրք : (Ինչան Զգաքաւալիսիս Բողան առաւ :) Բայց ուր եղին Հայր, և թէր նոցա ողբային և շքեղ հաղուստ : Ժանաւորք թէ և Տիկնայն սր զքնարքերթօղի ծիլիցն Ասարեսանեայց շարժ էր 'ի նաւարգ Հայք՝ իրեն, քան ածք յառաջ ունէին իւրեանց յառաւել քահանայ, յառաւել աղիւսական, և յառաւել վաճառական, որք միտնադոյն ընդ արդւոյ, բայց և կրաւորական հայեցուածոց կերպարանաց իւրեանց՝ որդիսին գնտա յառաւապոյն 'ի հրապարակական կոչումն : Եւր իցին զարգիս կարք նոցա, ոքնու և զեղեցիկազոյնքն, որ այնքան յառաւապոյն ցանկն գնտա : Դաւաւք ծաւ 'ի ծաւ շեւ բամբ թուկաւոց նոցա՝ և զղարց նըքսիւս որ 'ի ներքոյ անանակուս քաղաքայիցն՝ որք իրեն թեւստարած թուցանէին զմիտ մեր 'ի զտղանիս հնութեանց, 'ի նշանաւորութիւն նոյնականի բարգաւաճութեան 'երկուէն և Բարեւոյնի : Այլ ոչ ևս երբին 'ի իրեն գծաւոր ակնդ, բայց ապապօր իւր նարեցան Հայք և խառնեցան յընթացս Ժոյ կենդանեայ : որով, աղտա վաճառն հեղիղեայ զկարկաժաւ : 'ի հնումն երեւին նոքա 'ի կոչումն երեւիլի, և մտաւ ցանկին ուրաւութեան շահ մեծաւ մեծս : Բայց յարմարեալ Լարդ Բենիկիլ բաց զիւր սրան մարմարանի առաջի քաղաքին անկողոց նոքաբաց և փոքրիկ Ուալայից՝ Հայք երկան 'ի փոփոխութեան, ուր արգեւք իցին նոքա պիտմ : Ուր են՝ կոմի իցին, ունին զլի 'ի որտե բարեւ մարմարութեան մեր, զի ևս նոքա ժողովարգք արժանաւորք, մեծարոյք, քաղաքարոյք, խնտա տունք, և գծածք իսկ :

Ուրոց միտնաւ քաղաք իցէ նորաձեւութիւն և օտարութիւն թիւն աղական մտադիւր ընթեւունել զայս :

Սորա մեք ոչ գրեցաք : այլ միայն կարճերով զանկարեւորսն՝ թարգմանեցաք 'ի մեր բարբառ : Եթէ միայն փոփոխութեամբ արտաքին ձևոց այսքան աննշանաւոր և ուրճամարճ եղաք : եղբարք , զին'չ' եթէ և ըզլեղուն և զաղբաւթիւն մեր կորեւանելով լիցուք : — 12 Ինչ : — Որպիսի եղին աղինքն ստարասէրք : որոց զարդիս և նշմարանք ոչ երևին : 'Ի յախտենից կացեր , ԸՁԻ իմ' , սիրեան դքեղ ինքն , փարեան զմտեմութեամբ նախաճարց քոյ : մարգասէր լեր' այլ մի' բնաւ , ստարասէր , դքեղ և գըղտէր՝ արճամարճելով : Առաքինութիւն և Աստուածաբանութիւն է յատկութիւն քոյ : ուր և տեսնես' սիրեան սրինակեան , ընդգրկեան , այլ զգոյշ 'ի միջութեանց սոգոսց ստարոց' որք որ քան զոր քանդեն գքեղ :

ՎԻՊԱՅՐ

Եթե թէ Ատեան Առաջնորդաց որոշեալ իցէ զգումար չորից հազար Լիւայից վասն թարգմանութե միւրացից Հնդկաց 'ի ձեռն միւրանի մարդապետի Անդրեասցւոյ' և Ս. Մուկերայ Գերմանացւոյ' բանիրուն բանասիրի Արեւելեան բարբառոց : Ասի ևս' թէ Ասիական Անկերութիւնն 'ի Վալիսթա' դիտաւորեալ իցէ 'ի լոյս ընծայել զհրատարակութիւն այսր հինաւորաց և որբազոնն համարեալ գրոց' 300 ռուբլեան : զորս ընդունի 'ի Տէրութեանն : Հայանի շաղկապութիւն թուի միջ այսքան տկար միջոցօք սկսանել զմի և նոյն գործ յերկրան զանազան կողմանս աշխարհի : տե՛ Գրէնգ ալ Լիւգիա , ռուսի և հետ բերէ' թէ մին կամ

միւսն , այսինքն Վալիսթա կամ Լ. Դան' յատկաւալ պարտի 'ի գործն որպէս և տանան Առաջնորդացն վրձն իցէ : Եւ աւելի հաւանական է , եթէ ոք զՊալին յոկանն աղբերն տանուցու , քան 'ի հեռաւոր վտակէ նորուն : 'Լաթ' զի Հնդկիք աւաւել հին օրինակս 'ի վեր ընծայել կարեն' քան թէ ամենայն մատենադարանք Եւրոպիոյ 'ի միտսին առեայք : Երկրորդ' զի առտ աւաւել զապիտանք գտանին յեկաց և 'ի բնակոցն' քան թէ անդ : Արեւելեան Հնդկաց Անկերութիւնն ցայս վայր ժողովեաց զանձեաց իւր ամի' ամի' մերձ ութն հարիւր միլիոնս Ստերլին ոսկւոյ 'ի հարկոցն Հնդկաստանի' և մինչ ցայսօր զանց արար ձեռն միւսել 'ի հրատարակութիւն այսպիսի հինաւորաց և անուանի դրոց , այն ինչ այլ Տէրութիւնք Եւրոպիոյ և' թարգմանեալ և' հրատարակեցին իսկ 'ի լեղուս խրեանց : Եթէ Հայ Լրագրոց յայլ և այլ տեղիս , որպէս և թերթք Ազդատիւրիս այսորիկ' վանք ուրեմն հրատարակեցին յազգի մերում 'ի սփիւռս աշխարհի գիտաս ՍԻՍՏԵՍԵԱՆ' թէ հրամանաւ Ամենորոմած ԿԱՅՍԵՐԻԱՍՍԱՅ՝ արդէն իսկ սկսեալ իցէ թարգմանութիւն միւրացից անդ :

Որ կանուս , որ սնտղան , լուսաւորեալ ազինք Եւրոպիոյ սկսանին և յառաջ տանին այսպիսի հաւարակագուս և զըղձալի գործս : Բայց եւ կայք աղէ' և 'ի մեղ Հայեցարձք , որ միայն նստեալ ապուշ կրթիմք յարարս այսոց և զարմանամք միայն , տանց յոժարութեան յոսնելոյ գոնեան և 'ի փորձն խիղսխելոյ :

ՀԱՐՑ . Հայք չարիցեն արդեօք թարգմանել ինքեանց զՎիպայս :

ՊԱՏԵՍԱՆԵԼԻՔ , այժ կարող են :

և առաւել ևս կարճ ժամանակաւ ,
և կարճագոյն ևս միջոցք՝ քան ա-
տեան Առաջնորդացն Անդրիայ յեր-
կուց Հարիւր սմայ Հեռէ , և տարե-
կուն երկու Հարիւր միլիոն Ստիլին
ստիլովք , եթէ միայն իւրախոյս բարձ-
ցի առ նոսա :

— Անցեալ ամսոյ 24 թուով դը-
բին թէ բանակ I արդ Հարգինկայ
փողով զլեւինան , և յերես յառաջս
բաժանեալ իտոյց դէպ 'ի Կալիա-
թա 'ի 13 առաջիկայ ամսոյ , Ազիա-
մախք և ժանրոցք նորս 'ի վերոյ
Կանփորայ , երկրորդ առաջն՝ ջրով
'ի վերոյ Սէրուսայ և երրորդն ըն-
կերէ Սեփն :

ՀԱՅԻՐԱՐ

— Օղոստ 28 թուով Հրատարակե-
լնդլիւնն , թէ Բնակիչ սմն Հայ-
ոյ թուղին 'ի Կալիաթա՝ առաքեալ
իցէ առ ինքն զմի 'ի մեծամեծ քա-
րանց անտի սրկեւոյն 'ի փոյրցո՝ որ
կռէր քառորդ մի քանքառի , եբր
թէ նորագոյնեան մասք , Բայց գի-
տելով տակ , թէ այն Քար գողանի
ապրանք է , և Ա իրակցութեայ փողո-
ցայ մայրաքաղաքիս պատեանի , ոչ
իւրացուցանէ զայն՝ այլ յաւանդի
պահէ , յարժամ՝ ոք 'ի վերակացուացն
ինդիր արասցէ այնմիկ և ընդունիցի
առ ինքն :

ԲԹԱԻԻԸ

ՊԱՏՏՈՍ ՅԱՃԵՐՈՐԻ . — 'Ի 29
Յուլիսի , այն ինչ ներկայացուցեալ
յաճորդին չափուհատ դերի մի առ 'ի
վաճառի յօգուտ Տեառն : և մինչ
“մի առփին” դեռ 'ի բերան էր կո-

չողին՝ աղաղակեաց Տղայն 'ի վերայ
սեղանոյն “Պարմայք , մի 'ի զուր
աշխատէք յաճախել զիս . զի ես ինքն
հոռատեալ եմ յաւելուլ ձեր ընդ-
դէմ և գնել զանձն իմ” : Օ այս լուել
ամենեցուն և ծիծաղեալ 'ի բոց Հրա-
ժարեցան , և ասուչ Տէրն՝ որ կամէր
քանի փութով զի Հնարէր աղաղիլ
'ի ձեռաց գերոյն՝ չեհատ զգին ինչ
յիւր մասին . (յարդ մտայն ընդ թէ
խորամանկ տղայն կանխեալ էր .) և
այնպէս գերեւոյն գնեալ զինքն մի առ-
փով և եթ՝ Հեռացաւ ալաւ , ունչս
առնելով Տեառն իւրում :

ՕՄԻՆԵԻԸ

— ԲԵՐՁՐԱԿՈՅՆ գումն Օմանեան
արձակութիւն շնորհեաց՝ ափ , Խ-
տարքաին Խղիյառուի գնալ լուղա-
նալ 'ի ջերմուկս I ուկկայի բոյց չու-
թալի եթէ ոյց երանցէ նա Գաղ-
զկոյ կամ Անդրիայ :

— I Յի թէ դեռալան Բերլիացոյ
զանդատեալ իցէ Բարձրագոյն Պը-
րանն Օսմանաւանի՝ զՀայ լամայա-
փոխ : ումմեկ յարադս արհամար-
հանաց իրիք նորս գնմանէ՝ 'ի Բոյ-
ուկ Պարս կոչեցեալ անդոջ , Սրա-
նայ սո յետս կոչել զանցադիր իւր՝
եթէ Տէրութիւն Օսմանցոց ոչ խնդ-
րեաց քմբի իւր 'ի Հայոյ անտի :

ԹԵԿԵՏԵԻ Հայ իցեմք ազգաւ , և
ամենայն նկատունք մեր յիրի տղա-
միկ կողմնապաշտութիւն իմն երեւո-
ցին ոմանց , սակայն և այնպէս այ-
սօրինակ իրականալ դեպանի Տէրու-
թեան իրիք , ընդդէմ Հայոյ ուրուք
որ ամենայն իրաքակար է քան վինքն ,
զյետին ասարձան տղայամտութեան
նորա յայտ յանդիման կացուցանել

Համարիմք: Ի՞նչ բաւոր Հաւատարմութիւն
որդարութեան Հաստիքն օրինօք
երկրին: Եթէ արդար իցէ գանդաւան՝
և առանց յետս պահանջելոյ դան-
ցագիր իւր՝ կորոզ էր յառաջ տանել
գերաւորնս իւր: Իսկ թէ ոչ՝ թափ թէ
միայն բուրդ գդել սիրէ Գետապան
Բերեթացոց, և ոչ թէ զիրաւունս
սրահանջել:

Բանասիրական

Տարբերակ Գաղատական

Մէն տարածայն՝ յարեալ յանկարծ,
Ի մէջ քթին՝ և ահանց:
Որոյ դռներն էր ծնին ահնոց,
Որ ի մէջ նոցա՝ կայր բազման:

Խնդիր կուրծն՝ կորեւր յոյժ,
Չոր կեւ իւրեղն՝ չեցիտ սք:
Թէ մի պնդոյն՝ շատ պատկանէր,
Աւան թընկաց էր բողոք:

Կանգնեաց անդէն՝ ի մէջ նոցա,
Իրր փառասանն՝ քաջ լեզուն -
Աւաջարկեաց՝ մեծ հանձարեւ,
Իրեւ ճարտար՝ իմաստուն:

Իսկ Ունի սեպուհ՝ որ դառաւոր
Եւււտ նախ՝ ի վառել -
Առ ի ծեռին՝ մէտ և կշեռ
Չայն վէճ իրթին՝ խուզարկել:

Ինմոց քթին՝ տապ լեզուն,
Ամենայուն՝ է ահայ:
Չորեք և ոչ Տերութիւն ձեր
Է՝ տարակոյս՝ համ երկրայ:

Չի վաղնջույ՝ ժամանակաց՝
Գալով մեշտ յինքն՝ զդեցեալ,
Ըստ իրաւանց՝ տէր է նախ
Որպէս յեալ է՝ զարեւց դար:

Ասոց՝ քանցն յոյց տունին,
Տէրութիւն ձեր՝ նկատի -
Չիարդ սա սրունս՝ իւր սորածն,
Որպէս Կոծնուլ՝ համբ զձի:

Բայց ոչ - թէ քաջ քննեցէր զոս
Այնքան և ի՞նչ է լայնեալ:
Երկ զմիջոքն՝ նստել քթին,
Որոյ վանն իսկ՝ յարմարեալ:

Եւ մանուանդ (որ շատ անգամ,
Պատահեալ է)՝ չեղ լիցի
Չի լիցի սյր՝ անշատ դիմոք,
Կման օրանդ՝ օտանդի:

Ուր էր յայնժամ՝ ճիւղաւոր,
Ինկէ զանկոց՝ վանն աչաց:
Այս շատ է ճիւղ՝ տալ քեզ վառել
Ի շնորհ մեր՝ լաւ ընչաց:

Ի վերայ սյուր՝ ամենայնի,
Որպէս և իսպառ՝ իմ ցաւցին -
Անշուշտ ունչք են՝ վանն անկոցին,
Իսկնոց կաղծեալ՝ մասն քթին:

Այս փոխեալ՝ զեւր կողմ՝ իսկոյն
(Որպէս տոյսն են փառասանք,) -
Աւան յարեալ՝ նային թիկամք,
Եկաց կողմ՝ պաշտօնացուն:

Աւել զինչ պատճառս՝ յառաջարկեաց,
Ահաւ անձինք՝ են զիրուն -
Բայց ոչ այնքան՝ հաւան գառաւ
Դառաւորին՝ բանկուն:

Ուստի նորին՝ ժողովութիւն
Եւանք և ունիդ՝ ի բարբառ -
Եւստ վառն՝ վառն վերջին
Թարց Բայն համ թէ՝ մէջ լերեալ:

Չի յորժամ քթին՝ եղեալ զանկոցն
Անու զփառ իւր ծերտարս՝
Ինչ տեւ լուսոյ՝ թիւ յոյս ճարգի
Թանգ աչք խիւսցին՝ անպատճառ:
Իտարգմանեալ ի Բերեթո

Իտարգմանեալ ի Բերեթո

Կով քեզ զաշխարհ՝ վանն քթին,
Իրեւ մարդոյս՝ պատուանդան -
Ուր մեր նախնի՝ առ ժամանակ
Իսկ լարարագ պէտս նորայն:

Չագին է աչք՝ իւր պարտենակ,
Լուսոյ մատունք՝ բոխանկարի:
Եւ մինչ անկոցն՝ սրունստանան
Պարտեմք զսլ իւրն հպարտի:

ՏՆԱՅԻՆ ԼՈՒՐ

ԽԱՆ

ԻՍԼԱՄԻ ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՍԵՐԳԵՅԱՆ

ԸՅՆԻՆՉ ահառուէր Հասարակութիւն Հայոց 'ի Հնդկէս՝ զաւերտիս
կատարածի մեծ և երկեղի յառաջագիմութեանց Ազգին ընդունել 'ի
մեան Ազգասեր և Աստուածասեր Հազարագետիս խորոյն Աստուծոյ՝
և ուրախանալ զանկեղծաւորն ու բախտութիւն , յոգի հարաւ ընդու-
նել զգլխիմն օրհասի մահուն կանխիկոյ : Օ ի դբի 'ի Սուէղոյ Ար-
ժանապատիւ Սարգիս Աստուածատրեան Սարկաւադ նորա, Յուլիս 17
Թաւալ Թի :

“ՈՂԱՄՈՒԹԻՅԱՍՏԱ Տեառն ք մեր Ազգիչ ՉՅ ժամանեցաք 'ի Քիզզոս , և զիմաւորեցին մեզ
Տեղահալք երկուց Տերութեան Անգղիոյ և Գաղղիոյ՝ հանգերձ քուր Հայկազան և այլազգի հա-
սարակութեանք . — քայլ ք 30, մեր Ազգիչ սկստապառ սահաւիկ մի : և ց10 Սայիս տնոյ ա-
ռոյր և զուարթ յամենայն 'ի քան իւր և 'ի դրժ՝ 'ի վերոյ քաղաքաւ յանկարծ : սքնեաց զԱզգ
մեր համոքն աստուածային օրհնութեամբ , այլ զքնսկիւ Հնդկաստանու իւր ժողովուրդ սեպ-
հախան՝ աւելարեն ես : Իւր զամենայն զրութեան իւր կարգադրեալ՝ ողորմիւք և խնդրուածովք
'ի միջն տառնորդութիւն Սայիսի՝ զիշերային 5 և հիւ ժամու՝ աւանդեաց զՍա ըր Հոգին իւր առ
Աստուած՝ կարծաւտեպան ախալ :

‘Ի խմբայից Պարոն Սարգիս Գեորգեան Բժիշկ և Բանաստաք Տերութեան Գաղղիոյ նախա-
ժանսի իւր և օրիւն՝ բուզմաք աշխատ եղև , և որքան հնարին էք՝ զարմանեաց , և ճշ եղև
իբրութիւն , Այլ զհանամ զԱստուծոյ՝ զի զտան Գրիստոնեայք աստ : և տեղահալք Տերու-
թեանց ամենայն երևելոք քաղաքին տիւր հանգիսի յաղարիւտարութեան նորա ներկոյ եղև :
Իւր յետ առուր միոյ ըրորք բուրքն հիւսեցան հնգով Տերութեան Գաղղիոյ՝ զի մի սերնք բացքի
մինչև 'ի զալ հրտմանի Սրբազան Պարթիսարգին Երեսօղկմի :

Իւր այսպէս՝ երկեղի Սարգաղեա մմն Աստուածաբանութեան , աշ-
խարհաւտ և լուսաւոր պաշտանեայ Եկեղեցւոյ մերոյ սրբոյ , և աղ-
ղային յառաջագիմութեանց անձնագիր նախատակ լիտիր՝ վերացան
'ի մէնջ՝ 'ի փառս անժառոյց : Ահառնիմք՝ զի բաղմահասար և աղ-
ղայօգուտ դուռածք նորա և զկցին մեզ այսուհետև յիշատակ սիրոյ և
զԹութեան նորա , Թէպէտև ըստ արժանայն օգբալ ճշ կարեմք 'ի վե-
րոյ կորստեան այնքան համախումբ արուեստից և մակացութեանն՝
զորս անձանձիր աշխատութեամբ ուսանէր և ամբարէր աստ՝ 'ի փոյ-
ելլութիւն Սրբոյ Աթուրցի և յաղարուտ ժողովուրդեան իւրոյ : Յու-
սամք՝ զի կենդանի օրինակ վարուց նորա արձանապի 'ի սիրտս մեր յի-
շատակ յաղբի մինչև յաղդ : Յուսամք կենդանի օրինակ Ազգասիրու-
թեան նորա՝ անկնջ զազախարեոցի յաղխ ամենայն եղբարց նորա
և յուսամք կենդանի օրինակ Աստուածսիրութեան նորա լիցի մեզ և
նոցուն մի իմար :